

Wat doet er echt toe?

- Derde bijdrage in een korte serie -

In de vorige twee artikelen in deze korte serie is ingegaan op dragende principes van de Adleriaanse psychologie als: vrijheid, verantwoordelijkheid, samenwerking en sociale gelijkwaardigheid. Ook is aandacht besteed op welke manieren daaraan in opvoeding en omgaan met elkaar een bijdrage kan worden geleverd. In dit artikel van de serie staat centraal waarop die gedragingen zijn gericht. Wat beogen we te bereiken? Wat staat ons voor ogen?

Mensbeeld

Tijden van crises maken nog eens duidelijk hoe mensen met elkaar zijn verbonden. Dat kan op vele manieren, professioneel, vriendschappelijk, economisch en heel persoonlijk. Hoe divers de relaties ook zijn, altijd is er sprake van wederzijdse beïnvloeding. Ieder van ons draagt bij aan de kwaliteit van relaties. Verbindingen zijn niet neutraal. We kunnen die mede vorm geven door hetgeen we doen of nalaten, zoals bemoedigen, kritiseren, empathisch zijn en echt luisteren. Adler heeft veel geschreven over een ideaalbeeld van de mensheid en zich daarbij gerealiseerd dat de volheid van het mens-zijn een na te streven (fictioneel) doel is en niet volledig in iemands leven zal worden bereikt.

Common good

Het is een idealistisch beeld, een beeld van volkomenheid (Gottähnlichkeit) als een na te streven ideaal voor een betere wereld.

“A striving for a form of community as it could be thought of if mankind had reached the goal of perfection. The goal would have to be a goal which signifies the ideal community of all human, the ultimate fulfilment of evolution.” (Ansbacher, Superiority and Social Interest, 1964)

Over de ideale wereld (een hemel op aarde) bestaan verschillende beelden. Voor elk mens is er een gerichtheid op het algemeen belang; the common good. Die heeft als kenmerk van betekenis te willen zijn (useful) “in the interest of mankind generally.” (Corsini p. 85, Problems of neurosis 1929). Gericht zijn op je ideaalbeeld is iets doen wat waarde heeft voor jou en anderen en voor de lange termijn (sub speci aeternitatis). Misschien zouden we dat nu noemen: iets doen met het oog op duurzaamheid.

En hoe onze ideële beelden mogelijk ook verschillen, voor Adlerianen is een belangrijke maatstaf die van gelijkwaardigheid. Racisme, dictatoriaal optreden en uitbuiting zijn op basis van dit criterium niet te accepteren. Mensen of partijen met dergelijke opvattingen en gedragingen streven ook een ideaal na, maar dat voldoet niet aan het criterium voor normaliteit: gelijkwaardigheid als basis voor gemeenschapsgevoel.

Ons dagelijks handelen hoort gericht te zijn op de gemeenschappelijkheid van onze belangen. Een bijdrage leveren aan “het goede leven” kenmerkt zich door je thuis te voelen op deze plek. Een thuis waarin je gekend bent en je bijdraagt aan het welbevinden van allen. Het goede leven in de praktijk brengen, is dingen doen die deugen. Die gebeuren vanuit het perspectief dat het ertoe doet, wat ik doe. Anders is sprake van onverschilligheid en betekenisverlies.

“Opvoeden is een kind op de schouders nemen en perspectief laten zien. Wat vullen wij pedagogen in achter de stippeltjes van de door alle kinderen ter wereld wel eens gedachte, gedroomde en geuite zin: later als ik groot ben, dan...” Lea Dasberg, pedagoog
--